

Таким чином, вчення про державні органи є результатом комбінування відмінних ідейних засад німецької та французької правових шкіл: містить ідеї корпоративної єдності та протилежні ідеї народовладдя, представництва. Роздільні межі між ними чітко не проведені. В результаті ми маємо теоретично нескладне вчення та плутане поняття про державний орган.

Література

1. Марченко М.Н. Понятие государственного аппарата. Общая теория государства и права. Академический курс. Т. 1. Москва: Зерцало. 1998. С.161.
2. Шаповал В. Феномен державного органу (органу держави) або органу державної влади: теоретико-правовий і конституційний аспекти. Право України. 2003. № 8. С. 25-29.
3. Петражицкий Л. И. Теория права и государства в связи с теорией нравственности. Санкт-Петербург: Лань, 2000. 608 с.
4. Михайловский И.В. Очерки философии права. Т.1. Томск: В.М. Посохин, 1914. 632 с.

УДК 430.13:341

Годованик Є. В.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри

Тихомирова Г. Є.

к.ю.н., доцент кафедри

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПРАВОВА НОРМА» У СУЧАСНОМУ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОРозУМІННІ

Комплексне теоретико-правове дослідження категорії «правова норма» у контексті об'єктивно існуючих філософських, соціально-економічних, політичних, культурно-духовних, юридичних особливостей функціонування сучасних європейських правових систем передбачає проведення фундаментального концептуально-методологічного аналізу сутності та змісту норми права як центрального елемента правової системи суспільства з метою формулювання її загальної характеристики у діалектичній єдності з іншими основними інститутами правової дійсності.

Як вбачається, для побудови сучасної моделі розуміння сутності правової норми як елемента правової системи необхідно з'ясувати та скласти доктринальне уявлення про декілька аспектів змісту та форми норми права, виходячи з загальних підходів до права як нормативної, системної, формально визначеної системи певних соціальних правил поведінки, створених для абсолютного кола адресатів.

По-перше, це цінність правової норми, тобто важливо зрозуміти, у чому саме полягає аксіологічне значення для суспільства та держави факту існування кожної окремої норми права як соціального регулятора конкретних правових відносин, що охоплюються відповідним нормативним приписом.

По-друге, це структура правової норми, що складає її формальну характеристику у механізмі правового регулювання.

По-третє, важливо встановити форми та методи реалізації правових норм у правових відносинах, тобто всебічно дослідити практично-праксіологічну (змістовну) домінанту функціонування правових норм у сучасному суспільстві.

У відповідності до зазначеного алгоритму розкриття загальних теоретико-методологічних особливостей категорії «правова норма», слід розглянути існуючі наукові концепції визначення відповідної дефініції, враховуючи системно-структурне місце позначеної нею категорії серед основних елементів правової системи у всьому її різноманітті та диференційованому вигляді, притаманному сучасному нормативно-правовому регулюванню.

У загальному значенні поняття «норма» (від лат. norma – «правило») має декілька етимологічних значень. Так, Словник іншомовних слів фіксує наступні три лексичні значення слова «норма»: 1) узаконена постанова, визнаний обов'язковим порядок, лад чого-небудь, наприклад, юридична норма, норма літературної мови; 2) встановлена міра, середня кількість чого-небудь, наприклад, норма вироблення; 3) у поліграфічному сенсі – надрукована дрібним шрифтом назва книги (часто – скорочена) або прізвище її автора, що поміщені знизу на першій сторінці кожного друкованого аркушу [1, с. 346].

При цьому слід зазначити, що сформоване у науці психологічне, медичне, біологічне, логічне, етичне та естетичне трактування норми як зразку досконалості, на наш погляд, становить значну цікавість і для правильного розуміння внутрішньої сутності соціальної, зокрема – правової, норми, оскільки правова норма так само відображає ідеальний, бажаний, правильний стан суспільних відносин, який є метою правового регулювання. Виходячи з подібних міркувань, до загального визначення правової норми можна застосувати комплексний підхід, що включає відразу декілька значень досліджуваної категорії.

На перший погляд, у правовому сенсі доцільно використовувати виключно перше значення, запропоноване класичним Словником іншомовних слів, на яке і вказується його упорядниками-філологами

саме щодо поняття «юридична норма» (поняття «юридична норма» та «правова норма» є фактично синонімічними у загальноприйнятому науково-практичному інструментарії теоретико-правової науки).

Погоджуючись з цим загальноприйнятим підходом до правової інтерпретації дефініції «норма», зазначимо, що водночас норма права є мірою справедливості, істини, дотримання прав людини у суспільстві, що у сукупності є необхідними ознаками сучасної правової держави, а тому повне розкриття поняття «правова норма» з цієї точки зору повинна частково охоплювати і друге наведене значення, яке розглядає норму як «встановлену міру», що є ключовою позицією для подальшої розробки методики оцінки ефективності реалізації правових норм у суспільстві, і саме ця міра, встановлена в однаковій кількості для кожного члена відповідного соціуму, є своєрідним «лакмусовим папірцем» стану правової урегульованості суспільних відносин та загалом віднесення певної держави до категорії правових, адже держава має не тільки формально встановити правило поведінки, а ще й забезпечити його правовий характер, відповідність найважливішим цінностям цього суспільства, які неодмінно ґрунтуються на повному сприйнятті та практичній імplementації фундаментальних суспільно-правових уявлень про природні права людини, їх абсолютне верховенство, невід'ємність та невідчужуваність у процесі формування національної правової системи.

Іншими словами, у суспільних відносинах правову норму цілком справедливо розглядати як постулат досконалості суспільства, держави та правового регулювання суспільних відносин, але лише за умови відповідності конкретної норми принципам права, ідеям права, концепту-аксіоми пріоритету природних основних прав особи.

Отже, у сучасних європейських правових системах правова норма є різновидом соціальних норм, адже унормувати є сенс та потреба виключно ті відносини, у яких присутні взаємовідносини між кількома або великою кількістю індивідів, які у сукупності складають єдиний соціум як соціокультурну сферу їх нормального повсякденного буття у відповідності до їх спільних уявлень про організацію суспільного ладу.

У цьому контексті слід проводити та чітко усвідомлювати різницю між поняттями «носії влади», «носії правотворчої функції» та «джерело влади», «джерело права», «джерело національної правової системи». Джерелом правової системи та усіх її елементів, включаючи правові норми, у подібному розумінні є виключно народ, який легітимізує державу (у контексті поглиблення процесів європейської міждержавної інтеграції можна констатувати наявність і такого відносно автономного поняття, як «правова система інтеграційного об'єднання») та її апарат у статусі носіїв публічної влади, включаючи повноваження щодо створення та подальшого забезпечення належної реалізації норм права в інтересах усього суспільства як своєрідного «роботодавця» будь-яких публічно-владних інституціональних структур.

Література

1. Словарь иностранных слов. 18-е изд., стер. М. : Рус. яз., 1989. 624 с.
2. Погорілко В. Ф. Конституційне право України : підруч. / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко ; за заг. ред. В. Ф. Погорілка. К. : Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
3. Юридична енциклопедія : В 6-ти т. Т. 3 / Редкол. : Ю. С. Шемшученко [та ін.]. К. : Укр. Енцикл., 2001. 792 с.

УДК 352.08

Надежденко А.О.

к.н.держ.упр, доцент кафедри

ОСОБЛИВОСТІ СПІВВІДНОШЕННЯ СТАТУСУ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД І СТАТУСУ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

Аналіз сучасного законодавства (Конституція України, Закон України «Про вибори народних депутатів України», Закон України «Про статус народного депутата України», Закон України «Про місцеві вибори», Закон України «Про статус депутатів місцевих рад») щодо змісту конституційно-правового статусу депутатів представницьких органів, дозволяє визначити складові змісту статусу депутатів місцевих рад порівняно до змісту статусу народних депутатів України.

До них, зокрема, слід віднести: з'ясування політико-правової природи депутатського мандату представницького органу місцевого самоврядування, його змісту та особливостей; строку початку виникнення, дії та припинення мандату; в межах функціонування рад відповідних адміністративно-територіальних одиниць; особливостей обов'язків та прав депутатів, відповідальності за свою діяльність, а також сутність гарантій депутатської роботи.

Проте таке визначення, на нашу думку, не може бути повним, якщо не враховувати таку суттєву обставину, як функції і компетенція (права, обов'язки, предмети відання рад) місцевого самоврядування, до складу яких обираються депутати. Тобто функції і повноваження місцевих рад — первинні, статус же депутатів цих рад — вторинний, похідний від них. Що стосується політико-правової природи статусу депутата, то вважалося, що в вона обумовлена послідовним застосуванням принципу демократичного